

Repetisjon. Leksjon 7

I mange sammenhenger trenges et beskrivende element i setningene. Dette beskrivende elementet kan *enten* ‘fylle hele setningen’ eller blot være en nedtonet del av en setning der det viktigste er noe annet.

Når beskrivelses-betydningen ‘fyller hele setningen’ kan setningen semantisk beskrives slik:

NF Adj stat (Adj stat betegner at noe eller noen har en statisk egenskap)

På det morfosyntaktiske plan svarer det til mønstre der det inngår adjektiver i nominativ. Det er alltid samsvar mellom endelsen på adjektivet, det finitte verb og subjektet (som kan være enten et Snom eller bare fremgå implisitt av det finitte verbet):

Dívka byla krásná. Dívky byly krásné.

Muž byl mladý. Muži byli mladí.

Byl starý. Byly staré.

De tsjekkiske adjektivene er enten harde eller bløde. De harde adjektivene ender på -ý i MA nominativ entall (f.eks. *nový*). De bløde adjektivene ender på -í i MA nominativ entall (f.eks. *moderní*). Bøyningen av adjektivene fremgår av skjemaene i Leksjon 7.2 (nominativ og akkusativ entall og flertall) og 8.1 (genitiv, dativ, lokativ og instrumentalis entall). Pas på MA nominativ flertall – her kan det forekomme konsonantendringer (bløde konsonanter endres til de harde partnerne sine mm.)

Når adjektiver inngår i setninger som ‘handler om alt mulig annet end beskrivelse’, opptrer de som regel som attributter. De plasseres i dette tilfellet for det meste rett før det substantivet de beskriver, og de er kongruente med det: *Vidím mladou ženu. Vidím mladého muže.*

En rekke med flere adjektiver kan oppfattes på to måter:

- 1) alle adjektivene er på samme nivå; de forholder seg hver for seg direkte til substantivet. På skrift markeres dette ved komma eller ‘a’ mellom adjektivene.
- 2) hvert nyt adjektiv som settes foran, modifierer både substantivet og de andre adjektivene. På skrift markeres dette ved at der verken er komma eller ‘a’ mellom adjektivene. Det adjektiv som står tettest på substantivet, kan tit oversettes til norsk som første del av et sammensatt uttrykk (et kompositum): *nový společenský problém* – et nyt samfunnsproblem.